

#2 HANDLAR OM

Vägen

PILGRIMSPRÄSTEN

*Vad skiljer en pilgrim
från en vanlig vandrare?*

SID 12-14

—
Vägen vidare

SID 6-10

—
Sommarkyrkan

SID 15

PERSPEKTIV PÅ VÄGEN

VIKTIGARE ÄN MÅLET?

*Nog finns det mål och mening i vår färd –
men det är vägen, som är mödan värd.
Det bästa målet är en nattlång rast,
där elden tänds och brödet bryts i hast.*

KARIN BOYE "I RÖRELSE"

VÄGEN TILL GUD

*Jesus svarade:
"Jag är vägen, sanningen och livet.
Ingen kommer till Fadern
utom genom mig."*

JOHANNESVANGELIET 14:6

DEN LÅNGA, VINDLANDE VÄGEN

*The road is long. With many a winding turn.
That leads us to who knows where, who knows where.
But I'm strong, strong enough to carry him.
He ain't heavy, he's my brother*

NEIL DIAMOND
"HE AIN'T HEAVY, HE'S MY BROTHER"

BROMMABLADET

Ansvarig utgivare: Torbjörn Gustavsson
Redaktör: Hanna Fjällman

OMSLAGSFOTO

Bromma kyrka från väster
Foto: Hanna Fjällman

TRYCK & LAYOUT

Åtta.45 Tryckeri AB
Upplaga: 26 000 ex

Layout: Hanna Fjällman
Original: Kolossal

EXPEDITIONENS ÖPPETTIDER

Mån–fre 9.00–12.00

Växel: 08-564 355 00
www.svenskakyrkan.se/bromma
bromma.forsamling@svenskakyrkan.se

BROMMA KYRKA

Gliavägen 100, T-Brommaplan,
buss 117, Tfn: 564 355 00

FAMNEN OCH EXPEDITIONEN

Stopvägen 120, T-Brommaplan
Tfn: 564 355 00

ÄNGBYKYRKAN

Kyrkbacken 9, T-Islandstorget
Tfn: 564 355 00

KVARTERSKYRKAN MARIEHÄLL

Bällstavägen 44
Tfn: 564 355 00

INNEHÅLL

<i>Omställning</i>	4
<i>Pilgrimens väg</i>	5
<i>Vägen vidare – fyra intervjuer</i>	6
<i>Korsord</i>	11
<i>Andlighetens återkomst</i>	12
<i>Sommarkyrkan</i>	15
<i>Flyktingar svårt utsatta i pandemin</i>	16

Bön i coronatid

Gud, jag ber till dig eftersom jag känner att jag behöver det, i denna tid kanske mer än någonsin. Det är mycket som känns osäkert och ovant och vi behöver din hjälp för att både se och hantera alla frågor som kommer. Det är så många som på olika sätt har det tungt just nu; du vet det och jag förstår det.

Gud, du vet hur många som har tvingats in i sorgens öde landskap. Sitt vid deras sida, ta deras händer i dina, låt dem få luta sitt huvud mot dig och ta emot deras tårar och ilska.

Gud, var med alla som med sin yrkeskunskap arbetar för att vårt samhälle trots allt skall fungera. Var med dem som arbetar inom sjukvård, äldreomsorg, skola, församlingar och tack för alla volontärer som ger av sin tid. Ge dem alla styrka och mod att vara medmänniskor!

Gud, du vet hur svår den påtvingade ensamheten är. Var med alla som inte kan träffa sina vänner, barn eller barnbarn. Ge oss förmågan att hitta sätt att dela gemenskap och liv där alla får och kan vara med.

Gud, jag ber också att du skall hjälpa mig att leda din församling så att jag, med örat mot marken och evangeliet i handen, kan möta den förväntan människor har på din kyrka. Utan dig och din närvaro har jag, och vi, inget
Amen!

Torbjörn Gustavsson, kyrkoherde

BEHÖVER DU HJÄLP ATT HANDLA MAT?

Är du isolerad i hemmet utan möjlighet att ta dig ut kan Bromma församling hjälpa dig med matinköp.

Kontakt: Diakon Ingrid Arvidson, 08-564 355 80, ingrid.arvidson@svenskakyrkan.se.

Samtalsstöd

I sommar finns alltid en diakon i tjänst vid Sommarkyrkan (se sidan 15). Vill du komma i kontakt med en präst i sommartid ring vår växel, 08-564 355 00, för att bli kopplad.

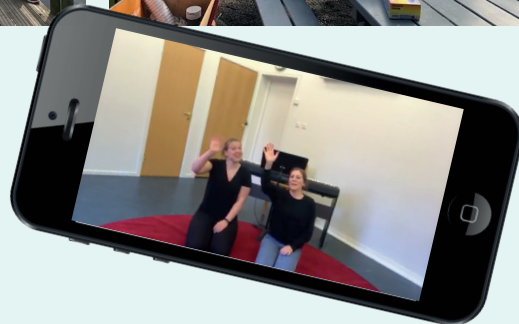

JOURHAVANDE PRÄST

Jourhavande präst lyssnar, och det som sägs stannar mellan er. Kontakta Jourhavande präst via telefon, digitalt brev eller chatt. Just nu extraöppet på grund av coronapandemin. Du når jourhavande präst via 112 alla dagar kl 17.00-08.00. Det går också att chatta mellan kl 20.00-24.00 eller skicka e-post dygnet runt. Läs mer på: svenskakyrkan.se/jourhavandeprast

Omställd verksamhet. Promenad och prat-gänget vid Kyrksjön, Barncafé i Bubbelparken och Nicolin och Cecilia har övning med barnkören Småkrabborna. Foto: Lotta Lundberg och Marika Lingmert

Omställning

”Vi fick hitta nya sätt”

– När det gick upp för oss att det här var en situation som skulle vara mer än en månad insåg vi att vi var tvugna att hitta nya sätt att ha verksamhet. Det började bli varmt ute så vi bjöd in ungdomarna och tog fram grillen. Nu samlas vi utomhus men har lite avstånd mellan varandra, säger Henrik Brosché, församlingspedagog i Bromma församling.

Av en slump har omställningen också skapat synergier mellan verksamheter.

– En kväll dök en av våra präster upp tillsammans med deltagarna i Café Nykomling, ett gäng unga som är nyss flyttat till Sverige, och var med och spela kubb. Det kan vara svårt att få två olika grupper att intressera sig för varandra, men när vi stod där med en korv i den ena handen och en kubb i andra glömde vi bort det. Vi behöver saker att samlas kring för att samtalen ska komma.

Andra aktiviteter har varit en poängpromenad runt Judarn.

– Där kommer lite av pilgrimstanken in. När man går sida vid sida tillsammans i grupp blir tystnaden okej och ibland dyker

en tanke upp som leder till samtal. Det finns mycket klokt i de gamla modellerna och koncepten som vi hittar tillbaka till, säger Henrik.

Andra verksamheter som flyttat utomhus i vår är Barncaféet i Annedal och Öppna förskolan. För vuxna har den helt nya verksamheten Promenad och prat startats – det är ett gäng som träffats och promenerat två gånger i veckan, på tisdagar gång kring Brommaplan och på torsdagar runt Kyrksjön.

Nicolin Hammarbäck är församlings-assistent och jobbar bland annat med församlingens barnkörer. När beskedet om att de inte fick träffas blev de digitala.

– Vi spelade in korta videofilmer med körövningar till barnen med några av de populäraste övningarna och sångerna som de kände igen och kunde öva på hemma. De som hört av sig har tyckt det varit bra att få något att göra hemma, men vi saknar att kunna ses så i helgen kör vi köravslutningar utomhus, säger hon.

Hanna Fjällman

PILGRIMENS VÄG

Foto: Lotta Lundberg

I vår har Bromma församling gjort flera pilgrimsvandringar i närområdet. I maj vandrade en grupp på fjorton personer en etapp på Ingegerdsleden tillsammans med Västerleds församling. Under dagen uppstod flera reflektioner och tankar.

– Jag tog med mig några ord från mina medvandrare: tacksamhet, lugn, att vara stolt över sig själv, att klara av att vandra långt, ett sätt att komma ut, få tid att fundera, säger Lotta Lundberg, pilgrimsansvarig i Bromma församling

Hon hoppas att pilgrimsarbetet i Bromma ska bidra till möjligheter att träffa andra, till reflektion och samtal om det som är viktigt i livet och att upptäcka skapelsen och naturen.

– Pilgrimsvandring är ett sätt att möta Gud men också att möta sig själv. Att vara pilgrim innebär också att våga utmana sig själv, möta andra, och dela upplevelser och tankar med varandra, säger Lotta och fortsätter:

– En pilgrimsvandring kan vara lång eller kort och framöver vill vi kunna erbjuda vandringar på olika nivå så att alla som vill kan vara med.

Är du nyfiken på pilgrimsvandring finns det flera tillfällen att prova på i

sommar. I juni vandrar vi på Sankt Botvids pilgrimsled i Botkyrka som är ungefär 7,5 kilometer lång och tar cirka 3 timmar att gå. I juli tillbringar vi vecka 26 på Ingegerdsleden som är en pilgrimsled med sju etapper från Storkyrkan i Stockholm till Uppsala domkyrka. Följ med en av dagarna eller alla!

Hanna Fjällman

PILGRIM I SOMMAR

Pilgrimsvandring på St Botvidsleden

Lördag 13 juni. Start: Salems kyrka kl 13.00.

På pilgrimsvandra på Ingegerdsleden

Måndag 22 juni Start: Storkyrkan i Gamla

stan kl. 10.00 Tisdag 23 juni Start: Kista

kyrka kl. 10.00 Onsdag 24 juni Start:

Upplands-Väsby pendeltågsstation kl. 10.00

Torsdag 25 juni Start: Rosersbergs station

kl 10.00 Fredag 26 juni Start: Alsike kyrka

kl. 10.20

Mer information på vår hemsida. Ingen anmälan. Vi går oavsett väder!

De sju nyckelorden

Den moderna pilgrimens sju nyckelord har formulerats av prästen Hans-Erik Lindström (läs vår intervju med honom på sidan 12) och bygger på en tradition från århundraden av pilgrimsvandringar. De sju orden är: enkelhet, långsamhet, andlighet, delande, bekymmerslöshet, frihet och tystnad. Tillsammans beskriver de det som kan uppstå under en pilgrimsvandring.

PILGRIMS-BÖNEN

Bönen är grundläggande i pilgrimsvandringen, men ofta är den nedskalad. Den kanske vanligaste pilgrimsbönen är en nedkortad variant av den heliga Birgittas bön: "Herre visa mig vägen och gör mig villig att vandra den". Sånär lyder den i sin helhet:

Herre, kom snart och upplys natten. Såsom döende längtar så längtar jag efter dig. Säg min själ att intet händer utan att du tillåter det och att intet som du tillåter är tröstlöst.

O Jesus, Guds son, du som stod tyst inför dem som dömde dig, håll tillbaka min tunga till dess jag fått besinna vad och hur jag ska tala.

Visa mig vägen och gör mig villig att vandra den. Vådligt är att dröja och farligt att gå vidare. Så uppfyll då min åstundan och visa mig vägen.

Jag kommer till dig såsom den sårade kommer till läkaren. Giv, o Herre, mitt hjärta ro.

Amen

A young man with brown hair, wearing a white turtleneck and a dark jacket, is shown in profile, looking out a window. The background shows a building and a window with a red sign that says "Diet".

VÄGEN VIDARE

Vi återbesöker fyra personer som porträtterats i Brommabladet tidigare. Ragn... pensionär, före detta biskop Eva Brunne, gymnasisten och ungdomsledaren Jo... författaren Caroline Cederqvist. Intervjuerna har skett på olika sätt – i möte... eller via mejl – men frågorna har varit ungefär de samma och handlar om hu... människa i den här tiden. Vad tänker du på, hur har du påverkats och hur ser...

Abild Bengtsson
Josef Larch och
... över telefon
... det är att vara
... du på framtiden?

Foto: Hanna Fjällman

Josef

"DET VAR FÖRST EFTER SPORTLOVET NÄR FOLK KOM HEM FRÅN ITALIEN OCH ALLT BÖRJADE STÄNGA NER SOM DET BÖRJADE KÄNNAS VERKLIGT. JAG SKULLE GÅ PÅ THOMAS STENSTRÖM NÄR FÖRBUDET MOT FOLKSAMLINGAR PÅ MER ÄN 500 PERSONER KOM OCH KONsertern STÄLLDES IN."

Bandet, Ängby Guys, skulle ha en gospel-konsert med barnkören. Vi hade övat rätt mycket när jag fick sms om att den var inställd. Nu spelar vi inte alls. Jag hänger på Q (ungdomsgruppen) ibland, men har mycket i skolan och orken finns inte riktigt. Fast i förra veckan bowlade vi och nu är det visst en ny konfirmandgrupp på gång.

Hur har ditt liv förändrats den här tiden?

Jag går i ettan på gymnasiet i Sundbyberg. Skolan har stängt så jag har alla lektioner via datorn. Mamma jobbar oftast hemma så vi är tillsammans. Familjeplanerna inför sommaren avvecklas sakta men säkert. Vi har sommarstuga på Åland men får förmodligen inte åka dit. Jag hade biljetter till Håkan Hellström på Ullevi, men den konserten har flyttats till 2021. Saknar att kunna göra saker, att ha en skola att gå till.

Vissa dagar vaknar jag, sätter mig vid datorn, har mina lektioner, kollar film och går och lägger mig. Det är som att det är helg hela tiden. På ett sätt är jag mindre produktiv, men på ett annat sätt mer. Vi använder Google Meet och har hela tiden inlämningsuppgifter. Är lite förvånad över hur snabbt tiden går ändå. Det känns inte som sju veckor. Helgerna är ganska mycket som vanligt. Jag hittar på saker och träffar gamla kompisar i Bromma.

Har din syn på framtiden förändrats?

Inte direkt. Vi är snabba på att anpassa oss och det här är så ovanligt – jag tror det är en engångsgrej. Pappa säger hela tiden att "vi upplever historia just nu" men jag tycker bara det känns som om allt plötsligt pausas. Det kanske kommer landa i efterhand.

Hur ser det ut med teknik i ditt liv?

Det har inte varit några problem eftersom jag är van att göra grejer online. I skolan var det en inkörsport på någon dag innan alla i klassen fick allt att funka och nu rullar det på. Däremot tror jag att det kommer bli ovant att komma tillbaka.

Tittar du på konserter online?

Nja, när Thomas Stenström blev inställt körde han live på insta, men jag såg bara en stund. Det är inte samma sak som att vara där på riktigt.

Finns det något som känns hoppfullt i allt det här?

Inte direkt. Det känns som allt stannat och står still. Skulle väl vara att det inte är så många konflikter eller hot när alla fokuserar på att lösa ett gemensamt mål, men det är ju bara tillfälligt.

Vad längtar du efter?

Gå på konsert igen, komma tillbaka till skolan och träffa kompisar. Käka skolmat – börjar tröttna på tortellini. Gå till alla ställen som har stängt nu och att åka till Åland.

.....

JOSEF REKOMMENDERAR

BOK Läser inte så mycket, men fick Taubesällskapets sångbok *50 och en visa till gitarr* av min farmor. Det är inte min sorts musik egentligen men jag spelar ur den ibland.

TV-SERIE *How I met your mother* som jag sett x antal gånger. **FILM** Såg *Le Mans '66*, en racingfilm, med min mamma. Den var bra. Så kan man alltid se *Känn ingen sorg* igen.

Ragnhild

"JAG TRÄFFADE EN GAMMAL KAMRAT FRÅN GYMNASIETIDEN I SLUTET AV JANUARI. VID DEN TIDEN RAPPORTERADES DET OM CORONAVIRUSETS SPRIDNING I KINA OCH JAG MINNS ATT JAG SA 'OM JAG FÅR DET DÅR KOMMER JAG INTE ATT KLARA MIG', MEN DÅ KÄNDES DET AVLÄGSET, SOM NÅGOT SOM INTE SKULLE KUNNA DRABBA OSS."

Den 21 mars fyllde vår dotter 50 år. Vi skulle ha firat tillsammans, men det fick ju ställas in. Jag har också ett barnbarn som ska ta studenten i vår och det är förstås inte så roligt att han inte kan fira som man brukar. Samtidigt är det märkligt hur snabbt man blivit van. Nu reagerar jag direkt om jag ser två personer som står för nära varandra på tv.

Vad gör du på dagarna?

Jag lever ganska mycket som vanligt. Det är skönt att vara två eftersom corona begränsat vad vi kan göra. Vi handlar sent på kvällen för att vara så ensamma som möjligt i affären. Vi går ut varje dag men håller avstånd till andra och ibland tar vi bilen för att kunna promenera vid Mälaren. Jag är glad att vi har stor terrass så vi kan vara utomhus. Vi har också träffat bekanta ute, fikat på parkbänkar men hållit avstånd till varandra.

Jag läser en hel del, men inte så mycket som jag kanske hade trott att jag skulle göra. Just nu håller jag på med Anna-Karin Palms bok om Selma Lagerlöf. Vi hittade också Bengts (min mans) gamla exemplar av Pär Lagerkvists *Barrabas*. Han fick den när han var ung men den har stått kvar i bokhyllan. Och nu i påsktid har både Bengt och jag läst om den. Den är lättläst och med ett förvånande vardagligt språk

– den kom ut 1950. Pär Lagerkvist är en spännande författare. Han är inte troende men är uppväxt i ett kristet hem i Småland och han kan inte släppa de bibliska motiven i sitt författarskap. Jag har läst honom tidigare, men återupptäckte honom förra året när mitt barnbarn (han som tar studenten i vår) läste *Dvärgen* i skolan. Då läste jag den också, det var roligt för då kunde vi ha ett utbyte.

Har din syn på livet förändrats?

Nej, det ingår – så är ju livet. Vi är vana att se katastrofer utomlands, men i Sverige har vi varit invaggade i en känsla av att vi kan kontrollera allt. Nu när det har kommit nära inser vi hur skört det vi byggt upp är. Vi i vårt land behöver kanske stanna upp och inse att allt inte bara flyter på, att det inte går att styra allt.

Däremot kan jag känna oro för hur det kommer att bli efteråt, med arbetstillfällen och annat men också spännande och undrar hur vi kommer se på den här tiden i efterhand. Tänker också på dem som drabbats och på om det skulle hända någon av oss. Tänk att ligga för döden och inte få ta emot besök!

Är tekniken till hjälp i isoleringen?

Jag tillbringar inte mer tid vid skärm än förut, men har tittat på några andakter

och läst några betraktelser på Bromma församlings hemsida. På söndagarna tittar jag ibland på streamade gudstjänster, bland annat från en församling i Göteborg. När jag sitter vid datorn skriver jag mest mejl och är på Facebook där jag har mycket kontakt med vänner och även bekanta från uppväxten i Östergötland.

Vad saknar du?

Att träffa våra barn och barnbarn, gå i affärer och att klippa håret hos frisören. Vi brukar inte ofta resa utomlands, men jag vill kunna besöka vår dotter i Göteborg. Jag saknar högmässorna på söndagarna, aktiviteter som till exempel bibelstudium och att kunna umgås som vanligt med vänner.

RAGNHILD REKOMMENDERAR

BOK Selma Lagerlöfs *Jerusalem* och *Kejsaren av Portugalien* **TV-SERIE** Dokumentären *Tage Erlander och sanningen* (finns på SVT Play). Gustav Möller som i dokumentären nämns som den alla tror ska ta över efter Per Albin Hansson ligger begravd på Bromma kyrkogård jämte sin hustru, journalisten och samhällsdebattören Else Kleen, som också är en mycket spännande person.

Caroline

"NÄR NYHETERNA BÖRjade RAPPORTERA OM PANDEMIN I KINA, TÄNKTE JAG TANKEN ATT COVID-19 ÄVEN SKULLE KOMMA TILL EUROPA OCH SVERIGE, MEN JAG TRODDE ALDRIG ATT SÅ MÅNGA SKULLE MISTA LIVET ELLER INSJUKNA HÄR."

När antalet smittade och antalet dödsfall steg i Sverige förstod jag att det var på allvar och förändrade mitt liv och mina vanor. För riskgruppernas skull håller jag hårt på rekommendationerna, försöker hålla mig hemma och håller distans till de jag trots allt träffar.

På vilket sätt?

Jag åker inte kommunalt och undviker vara i sammanhang med många människor, men det som känns mest är den stora sociala förändringen. Att inte kunna träffa vänner, att inte kunna planera för att hälsa på mina vänner i USA. Det positiva i allt detta är att de gamla hederliga telefonsamtalen har blivit fler. Jag ringer och har långa samtal med vänner som jag normalt bara sms:ar för att bestämma en träff, och tränar uppkopplad med datorn via zoom. Jag tränar karate – det är lite speciellt att stå i mitt vardagsrum och skrika högt emellanåt. Jag underhåller kanske en och annan granne!

Vad gör du på dagarna?

Jag jobbar hemifrån eller åker in till mitt vanliga jobb och jag skriver på två kommande böcker. Samtidigt har jag märkt att energin inte är på topp under den här tiden. Ju svårare det är att motivera sig till att skriva, desto viktigare har det blivit att ta en promenad varje dag, att göra yoga hemma för att väcka

kroppen till liv. Då vaknar också sinnet och det blir lättare att vara fokuserad för jobb och skrivande. Har också upptäckt att jag går och lägger mig tidigare på kvällen – och längtar efter att få tid att läsa i sängen.

Har din syn på livet och vad som är viktigt förändrats?

Jag tror att både den lilla människan och det stora samhället har förändrats och fortsatt kommer vara det en lång tid framöver. Jag hoppas att vi lär oss ta vara på varandra i högre grad – att vi ser varandra på riktigt och väljer bort tv, iPad och telefoner och möts i verkliga livet och samtalar och bara är. Jag brukade rusa på i ett högt tempo, det tror jag många av oss gjort. Nu stannar jag upp mer, fångar dagarna. Jag vill vara här och nu och använda mitt liv konstruktivt. Det är så nyttigt att stanna upp ibland, det ger tid för reflektion. Jag är mer närvarande för min dotter och mina vänner, och jobbar ännu mer på att må bra – såväl fysiskt som psykiskt.

Förhoppningsvis kommer vi att bli bättre på att ta hand om och hjälpa varandra efter den här tiden. Ställa upp för de som behöver mer stöd och inte vänta med att ringa till den där vännen, utan faktiskt göra det när tanken kommer.

Hur ser du på framtiden?

Många påverkas negativt av pandemin,

ekonomiskt eller psykiskt, och jag tycker det är viktigt att vi alla hjälps åt att ta oss ur kriserna som kommer att följa. Jag känner för alla de som förlorat någon nära under den här tiden. Viktigt är att vi tar lärdom av denna pandemin och ser till att skapa ett så starkt samhälle som vi kan, och där kan vi alla bidra. Jag ska göra mitt bästa för att lämna ett så gott avtryck som möjligt i stort och i smått och jag ska bidra till att världen blir lite bättre. Jag vill uppfostra min dotter till en bra människa och ta hand om människor jag möter och den jord jag går på.

Finns det något du ser fram emot att kunna göra som du inte kan göra idag?

Att få krama vänner, sitta nära på en restaurang och att dansa tills svetten rinner. Och att få resa till mina vänner i USA, särskilt till det äldre par som adopterat min dotter som sitt barnbarn.

CAROLINE REKOMMENDERAR

FILM *Till min dotter* Fruktansvärt jobbig dokumentär om Syrien, men så viktig att se, för att förstå vad invånarna i landet går igenom, och hur detta vansinniga krig påverkar dem. Kriget måste få ett slut.

Foto: Caroline Cederquist

Eva

"DET TOG ETT TAG INNAN SITUATIONEN GICK UPP FÖR MIG. ALLRA FÖRST NÄR KYRKORNAS VÄRLDSRÅDS CENTRALEKONOMITTE STÄLLDES IN. DEN SKULLE HA VARIT I MARS MED DELEGATER FRÅN HELA VÄRLDEN. DÅ TÄNKTE JAG MEST ATT DET HANDLAR OM ANDRA DELAR AV VÄRLDEN. NÄR JAG INTE LÄNGRE KUNDE HÅLSA PÅ MIN MAMMA PÅ ÄLDREBOENDET, DÅ FÖRSTOD JAG ALLVARET OCH DET PÅVERKADE BÅDE MIG OCH HENNE."

Hur har ditt liv förändrats?

Jag kan inte träffa mina vänner som tidigare och jag saknar lunchträffar, bio- och museibesök. Men det går ingen nöd på mig.

Vad gör du på dagarna?

Bara fantasin sätter gränser. Har börjat med lunchpromenader med vänner. Vi möts med medhavd lunch utomhus. Går en del och pratar med behörigt avstånd. Jag har en del styrelseuppdrag som numera sköts via nätet och som jag kan ägna mer tid åt. Det fungerar väldigt bra och det är roligt att "komma hem till varandra". Läser en hel del och har börjat med ett skrivprojekt.

Har coronabrottet förändrat din syn på världen vi lever i?

Ja, definitivt. Nu är vi i en situation som världen har varit i många gånger, också i nutid. I världen pågår kriser hela tiden. I historien och i vårt land har epidemier funnits. Mina morföräldrar genomlevde Spanska sjukan, polio och TBC. Jag har

blivit väldigt ödmjuk inför den skörhet som livet också innehåller. Jag har mer kontakt nu med vänner och kollegor världen över. Vi har omsorg om varandra, vi ber och utväxlar böneämnen. Också i vårt land inser vi livets skörhet.

Har din syn på framtiden förändrats?

Insikten om livets skörhet också i min del av världen. Vi lär oss mycket av detta virus. Kanske ställer vi om en hel del av resande, konsumtion med mera. Förhoppningsvis värderar vi vänskap och nära relationer mer.

Har du blivit mer digital?

Mina styrelseuppdrag fungerar utmärkt vid datorn och jag har fått lära mig ny teknik. Firar en hel del gudstjänster vid datorn. Det är fantastiskt hur församlingar har ställt om och sänder gudstjänster, men också samtal, konserter med mera. Kan inte se något negativt med digital teknik. Vi lär oss och tar en del med oss in i framtiden, men vi måste också lära oss att släppa mycket av detta när smittan går ner. Det tror jag inte är något problem.

Foto: Magnus Aronson

Finns det något som ger hopp mitt i allt det här?

Vårt stöd till dem som vårdar och värnar liv. Vårt sätt att praktiskt hjälpa dem som behöver vår omsorg. Vår fantasi att hitta nya vägar att göra det. Internationell solidaritet. Vi sitter i samma båt.

Vad ser du fram emot den dag det är över?

Förhoppningsvis kommer den dagen. Då vill jag först av allt träffa min 96-åriga mamma, sedan ta en långlunch med ett gäng som inte kan träffas just nu. Och så vill jag fira gudstjänst tillsammans med andra.

EVA REKOMMENDERAR

BOK Nina Wähä – *Testamente*

FILM *And then we danced*

TV-SERIE *Unorthodox*

**Öknen och ödemarken
skall jubla, det
förtorkade landet
glädjas och blomma.**

.... (från Jesaja)

Foto: Lotta Hiller	HJÄLP- MEDEL PÅ KONTOR	KNAPP ENA- STÄNDE	↓	RIGID	KAN BÅDE KORTLEK OCH SVANS BLI	SLAG	DISCIPLIN	FLUOR	↓	KON- JUNKTION INGÅR FLOTTAN I	FÖRSLA- GEN ELLER NÄMN- DERNA	LIGGER VID HANO- BUKTEN	FÖR- HÅLLANDE INGÅENDE	↓	FLYTER LOIRE GENOM
DISCI- PLINER											↓				
KRYSTADE												BOTA ELLER RUBBET			
KAN PÅ KRAMPER												RENONS PÅ			
												NATRIUM			
IDROTTS- KLUBB				BRUKAR GLADA			DEL AV KRONA	SKAM- LIGA	EJ BE- VANDRAD I LÄGGER SKYTT						
&				HÄCKARNA ELLER KAPARNA								VASST REDSKAP			
				KVIDER	ÄR OFTA ASKAN							DRYCK			
SIGNUM FÖR IDROTT, LEK & SPEL		HAR ÅTALATS EGEN- MÄKTIGT									INTE INFETTAD	STUCKIT ELLER HAFT PLATS FÖR			
DET VAR EN KALL PERIOD									SUNDEN ELLER DRAMATIKER						LgS
								STILFULL DIKT	LÖVTRÄD						
GOTTADE SIG					Ö SOM KALLAS AT- LANTENS PÄRLA	BRUKAR UGGLOR				TRÄCKLAR				UNDERSÖKER GRUNDLIGT	
										GIFTIG ÖRT					
ÄR MED I LIGOR					CHEF										FISK
VAR VÄRDSLOS										INNEHÅL- LER FRÖN MED AND- RA ORD					
FÖRSÖKTE HINDRA								ÄR MODERN LIGGER VID VÄTTERN				KNIPA	AKTUELL TIDPUNKT		
GOODWILL				FISKAR	BY I SMÅ- LAND ELLER HA SOM PRIS	FIRAS 5 MAJ						DOKUMEN- TET ELLER PJÄS- DELEN			
LÖK- VÄXTER SÄNDER PROGRAM											NYA ZEE- LÄNDSK PAPEGOJA		NÄMNDE		
												BIBELBOK			
					OS-STAD				HAR PÅ SIG	↓		1 VÄG			LUKT EL- LER TÄV- LINGAR
					KORTA DAGAR				PRONOMEN OCH BALJAN						
PARLA- MENT									SES PÅ HOV						
FIRAS 5 FEBRUARI									JUNGFRU						
SÄGER ELLER SPELAR PÅ KANTEN						BETALAS AV									
							DEN ÄR OMGIVEN AV VATTEN PÅ ALLA SIDOR			KÄNNER PÅ SIG					Korsord- konstruktör: Lars-Göran Ståhl ©

Vi lottar ut Hans-Erik Lindströms Lilla Pilgrimsboken, en hjälp på vandringen som dessutom lätt får plats i fickan. Om du vinner hämtas boken i Famnenkyrkan på Stopvägen 120. Mejla ditt svar till bromma.kommunikation@svenskakyrkan.se eller skicka korsordet till Bromma församling, Box 45, 161 26 Bromma. Senast 22 juli. Märk kuvertet "korsordet". Glöm inte att ange telefonnummer eller e-post så att vi kan nå dig.

Andlighetens återkomst

Vad är det egentligen som skiljer en pilgrim från en vanlig vandrare? Brommabladet ringde upp pilgrimsprästen Hans-Erik Lindström som återintroducerade pilgrimstanken i Norden och byggde upp Sveriges första pilgrimscentrum i Vadstena i slutet av 1990-talet.

Pilgrimsvandring är en gammal företeelse och under medeltiden var Heliga Birgittas och Olav den heliges gravar i Vadstena och Nidaros viktiga vallfärdsplatser i Sverige och Norge. Vid reformationen upphörde pilgrimsvandrandet inom protestantismen, men mot slutet av 1900-talet började pilgrimstanken åter växa sig starkt ute i Europa. Hans-Erik Lindström gick med i den europeiska pilgrimsrörelsen där katoliker och protestanter vandrade tillsammans, men när han kom hem och pratade om att vara pilgrim möttes han av skepticism.

– Det blev en del hårdför kritik. Det kunde handla om att det var för katolskt, varför ska vi ta upp den tråden igen? Eller att vi skulle vara i kyrkan, inte ute och gå i naturen.

Men Hans-Erik fortsatte vandra och efter tid tystnade de kritiska rösterna. 1997 började han jobba i Linköpings stift där det fanns en biskop och stiftsstyrelse som köpte hans idéer och han grundade Pilgrimscentrum i Vadstena, det första

i Norden i modern tid. Sedan dess har rörelsen vuxit och spritt sig till Danmark, Norge och Finland.

Pilgrim är en livsstil som handlar om en återgång till naturen och som ligger i tiden när många börjar tröttna på det materiella och söker sig till naturen för sitt välbefin-

»Ett sätt att upptäcka sambandet mellan kropp och själ som även lockar många utanför kyrkan.«

ande, för att lugna ner sig och få distans.

– Det är ett sätt att kanalisera behovet av andlighet i ett samhälle där kyrkan inte har den framträdande roll som den hade tidigare. Pilgrimstanken är ett avskalande av vad man tror man behöver och erbjuder en idé om ett annat sätt att leva. Du behöver inte ha med dig mer än vad som ryms i ryggsäcken på 6-7 kilo. Det är ett

holistiskt synsätt där du som vandrar är en del av helheten och hör ihop med allt du möter längs vägen.

Hans-Erik menar att det i kyrkan historiskt sett handlat mycket om själen, men kanske inte så mycket om kroppen. Under pilgrimsvandringen knyts de ihop.

– Att komma hem efter 1-2 mil och känna en naturlig trötthet i kropp och själ är ett sätt att upptäcka sambandet mellan dem. Jag tror också att det är en förklaring till varför så många utanför kyrkan lockas av pilgrimsvandrandet.

Hans-Erik beskriver pilgrimsvandring som en inre vandring i den yttre vandringens form. En viktig del är delandet som också är ett av pilgrimens sju nyckelord.

– Vid dagens slut delar man det som hänt, inte minst under de tysta timmarna. Vi sitter i ring och skickar runt en sten eller ett ljus och delar, en i taget. Det handlar om att våga berätta om det som ligger långt inne, även det som känns mörkt och svårt. Medvandrarerna lyssnar

Foto: Maria Lundström Pedersen

Hans-Erik Lindström har myntat pilgrimens sju nyckelord: enkelhet, bekymmerslöshet, delande, andlighet, frihet, tystnad och långsamhet. Tillsammans beskriver de det som är centralt i pilgrimsvandringen. I Norge är staten huvudansvarig för landets pilgrimsleder som ligger under Kulturdepartementet. Där ingår de sju nyckelorden i den officiella tolkningen av pilgrimsvandring. I de övriga nordiska länderna är det kyrkan som varit initiativtagare till pilgrimsarbetet.

med öron långt inuti. Samtidigt är det ingen som måste dela. Då tar man bara emot och håller stenen eller ljuset under tystnad och skickar sedan vidare.

Hur är det med målet för vandringen då? Vilken roll spelar det?

– Målet måste inte vara Rom, Vadstena eller en medeltida kyrka. Det kan vara vad som helst. Tidigare var det vanligt att ta flyg, buss eller bil till ett pilgrimsmål, men idag spelar fötterna en mycket stor roll, framför allt i den nordeuropeiska traditionen, men även de katolska vandrarna börjar närma sig detta tankesätt.

När jag började pilgrimsvandra fokuserade katolikerna mer på målet medan vandringen, det som händer i dig, minnena som

»Målet som en metafor för det yttersta målet på livsvandringen.«

dyker upp under vägen, var det viktigaste i den protestantiska inriktningen. Efter hand har min syn förändrats och jag har också fokuserat mer på målet men mer som

en metafor för det yttersta målet, målet på livsvandringen, det vill säga himlen.

Den här typen av tankeutbyte och öppna sätt att se på pilgrimsvandringen tycks vara kännetecknande för den moderna pilgrimsrörelsen.

– En vandring kan samla deltagare från flera olika kyrkor, men också agnostiker och en och annan ateist*. Ingen frågar vad du tror! Det är beroendeframkallande och många blir bitna. Ensamvandrarna, människor som väljer att ta tag i sitt liv och tar tjänstledigt för att vandra, har ökat de senaste åren.

På bilden ovan vilar deltagarna vid en sjö under en av vårens pilgrimsvandringar med Bromma församling. Till höger håller Hans-Erik en mässa under en av sina pilgrimsvandringar.

Inledningsvis talades om en önskan att komma nära naturen, men det går också utmärkt att pilgrimsvandra i en stad. En sådan vandring har ofta ett diakonalt eller socialt fokus.

– Rastplatserna blir då inte vid en sjö eller i naturen utan vid stadskontoret, utanför Stadsmissionen eller kanske i en park och meditationerna är kopplade till stadens puls.

Ibland sägs det att pilgrimsvandrandet kan vara en solidaritetshandling för flyktingar, men hur kan det hjälpa dem att jag är ute och vandrar här i Sverige?

– Kring millennieskiftet 1999-2000 myntades begreppet ”ofrivilliga pilgrimer” om de som måste gå, de som är tvingade på flykt. Dit hör också hemlösa och personer som är drabbade av psykisk ohälsa och inte kan sluta gå. För den som arbetar diakonalt blir det en naturlig koppling eftersom det är just den typen av målgrupper man jobbar med. Du frågar hur det kan hjälpa dem att vi vandrar, men det handlar om att kanalisera ett engagemang. De tankar som väcks under en pilgrimsvandring föder ofta ett engagemang som lever kvar också efter vandringen, säger Hans-Erik och fortsätter:

– Pilgrimscentrum har till exempel haft flyktingar boende hos sig och många som varit ute och pilgrimsvandrat har sedan blivit faddrar till flyktingar hemma och/eller engagerat sig för hemlösa eller personer med psykisk ohälsa i olika sammanhang. Det förekommer också vandringar som har teman där man samlar in pengar till olika ändamål och det har tagits fram ett armband, en pilgrimskrans, där intäkterna går till flyktingorganisationer.

Hanna Fjällman

**Ateist/agnostiker En ateist tror inte på Guds existens medan en agnostiker menar att det aldrig går att veta eftersom det inte går att bevisa vare sig Guds existens eller icke-existens.*

Läs mer:

Hans-Erik Lindström har skrivit flera böcker om pilgrimsvandring. Nu i juni ger Libris ut *Pilgrimens sju nyckelord: Inspiration till din livsresa* i pocket. Han har också skrivit *Lilla pilgrimboken* som du har chans att vinna om du löser korsordet på sidan 11.

Foto: Lotta Lundberg

PILGRIMSDAGEN

Morgon

Väckning klockan 7. Fixar frukost, förbereder lunch/matsäck. Morgonbön kl 9, ofta en enkel andakt på 10 min

Dag

Vandring i intervaller – går en timme, rastar en kvart. Vid varje stopp händer något – det kan vara en bön, meditation med naturen, en sång eller att deltagarna delar sina tankar eller sin upplevelse.

Lunch

Matsäck mitt på dagen, ca kl. 12-13.30. "Sedan vilar vi reservationslöst i gräset som tjuren Ferdinand".

Eftermiddag

Vandring i intervaller som under förmiddagen.

Tystnad

En timme under för- och eftermiddag går kollektivt i tystnad. Pilgrimsledaren kan dela ut en kort meditation eller ett mantra som deltagarna kan hålla fast i inledningsvis.

Kväll

Middag när man kommer fram. Alla hjälps åt i köket. Därefter delande då de som vill får berätta hur dagen upplevts.

Natt

Omkring kl 22 är det tyst. Alla sover enkelt i sovsäck på liggunderlag. Har någon problem med ryggen brukar det gå att ordna fram en madrass.

Sommarkyrkan

I år utökar Sommarkyrkan vid Bromma kyrka sin verksamhet från tre till fyra dagar i veckan.

– Eftersom det är ett större behov av utomhusaktiviteter på hemmaplan i sommar bestämde vi oss för att hålla öppet på måndagar också. Vi har köpt in picknickfiltar och leksaker som det kommer gå att låna. Det gör att vi kan placera ut borden lite glesare. Dessutom ökar flexibiliteten och besökarna får möjlighet att sprida ut sig över större ytor, säger Ingrid Arvidson, diakon i Bromma församling och ansvarig för Sommarkyrkan

Som vanligt går det att köpa fika för 20 kronor vid caféet i Klockargården.

– Vi kommer inte ha självservering som tidigare utan fiket beställs och serveras genom ett fönster.

Även vid de guidade turerna försöker församlingen förebygga smittorisen.

– Vi har införskaffat ett enkelt, digitalt guideverktyg som gör att vi kommer kunna genomföra våra guidade turer som vanligt men på lite avstånd från varandra. Den som leder guidningen kommer ha ett headset med liten mikrofon och en sändare på sig. Deltagarna får också varsitt headset

Kyrkoherde Torbjörn Gustavsson testar den nya guideutrustningen vid Bromma kyrka.

med en mottagare så de hör vad som sägs även om de står en bit bort. När vi testade blev vi överraskade över hur smidigt och lätt det var så det är mycket möjligt att vi hittar fler sätt att använda dem i sommar, säger kyrkoherde Torbjörn Gustavsson.

Ett extra plus är att guideverktyget även fungerar ljudförstärkande så det blir lättare för den som inte hör så bra att hänga med i vad som sägs.

Hanna Fjällman

PÅ GÅNG

Tisdagsandakter

NÄR: Tisdagar kl. 13.30

Vi firar en enkel andakt tillsammans i kyrkan eller utomhus, utanför Klockargården. Start: 16 juni.

GUIDADE TURER

EFTERMIDDAGSVISNINGAR

NÄR: Tisdagar kl. 13.45

Temat varierar beroende på dagens guide – ibland visas kyrkan och ibland kyrkogården. Så kan du förstås ställa frågor om det är något särskilt du är nyfiken på! Start: 16 juni.

KVÄLLSVANDRINGAR MED KYRKOHERDEN

Fyra onsdagskvällar i juli guidar kyrkoherde Torbjörn Gustavsson kring Bromma kyrka.

NÄR: 8, 15, 22 och 29 juli kl 18.00.

Sommarcafé i Klockaregården

NÄR: Måndag – torsdag kl. 12.00–16.00

Vid caféet bakom Bromma kyrka kan du fika, spela spel och njuta av sommaren. Nytt för i år är att det kommer finnas leksaker och picknickfiltar att låna.

DIAKON

Känner du behov av att prata? Under Sommarkyrkan finns en diakon på plats varje dag.

Gudstjänst & Musik i sommarkväll

I skrivande stund har det inte fattats något beslut om ordinarie gudstjänster och Musik i sommarkväll. Bromma församling följer myndigheternas direktiv för möten och sammankomster. För den senaste informationen håll utkik på vår hemsida och våra anslagstavlor samt efter annonser i lokaltidningarna.

Flyktingar svårt utsatta i pandemin

Act Svenska kyrkan lyfter under maj till augusti coronavirusets konsekvenser bland människor som redan lever i utsatta situationer och samlar in pengar för att lindra de katastrofala effekterna. Just nu pågår projekt i bland annat Myanmar, Bangladesh, Syrien, Irak och Uganda.

Det är torrperiod i Myanmar. Hettan är tryckande och temperaturerna når över 40 grader varje dag. Mitt i värmeböljan sprids också covid-19 i landet och oron i flyktinglägren är påtaglig.

– Den extrema trångboddheten, bristen på sjukvård, rent vatten och sanitet är det som oroar mig mest, säger Hari Awasthi som leder insatserna i Rakhine, Myanmar där Act Svenska kyrkan samarbetar med Lutherska Världsförbundet, LVF.

De små bambuhusen står tätt och trots att varje familj inte har mycket mer än tio kvadratmeter är det inte ovanligt att 10-12 personer bor tillsammans. Brunnar och toaletter är gemensamma och delas av många hushåll.

Myanmar är ett av världens mest konfliktdrabbade länder. I dagsläget bor cirka 240 000 människor i interna

Foto: Magdalena Vogt

Nusay har fyra barn och för henne och barnen är social distansering inget alternativ där de bor i ett litet skjul byggt av bambu, presenningar och korrugerad plåt.

flyktingläger. Ungefär hälften av dem är rohingyer. Trångboddheten och bristen på rörelsefrihet riskerar att göra lägren till enorma dödsfällor om pandemin får fäste.

Act Svenska kyrkan och LVF har kraftsamlat i flera månader. Informationsmaterial har distribuerats på lokala minoritetsspråk och det har genomförts en mängd utbildningar i allt från handtvätt till grundläggande hälsovård. Eftersom många i lägren varken kan läsa eller skriva görs även hembesök och viktig information sprids via högtalare och megafoner. Det har också delats

ut tvål, ansiktsmasker, handsprit och febertermometrar.

Nusay är fyrbarnsmor och bor med sin familj i ett litet skjul byggt av bambu, presenningar och korrugerad plåt. Hon är orolig. Eftersom rohingyerna inte får lämna lägren utan särskilt tillstånd har hon ingen möjlighet att ta sig härifrån.

–Det finns inget utrymme för någon fysisk distansering här. Dessutom är många av människorna redan undernärda och har underliggande sjukdomar, vilket gör dem ännu mer sårbara, säger Hari Wwasthi.

Magdalena Vogt

ACT SVENSKA KYRKAN

Vill du stödja Acts sommarkampanj? Lämna ditt bidrag via Swish 9001223, Plusgiro 90 01 22-3 eller bankgiro 900-1223. Du kan också bli månadsgivare. Kontakta Givarservice 010-181 93 00 eller anmäl dig via <https://www.svenskakyrkan.se/act/bli-manadsgivare>

KONTAKT

PRÄSTER Torbjörn Gustavsson, kyrkoherde/ kontraktsprost 564 355 25 Cathrine Nordqvist, biträdande kyrkoherde 564 355 07 Åsa Andersson 564 355 22 Kaisa Celsing (pastorsadj) 564 355 71 Niklas Hegenbart 564 355 24 Christer Klausberger 564 355 21	Lillemor Zielinski 564 355 23 BARN, UNGDOM & KONFIRMATION Louise Almén 564 355 73 Henrik Brosché 564 355 28 Nicolin Hammarbäck 564 355 27 Anton Lindsjö 564 355 12 Marika Lingmerth 564 355 02 Monica Spolén (tjänstl.) 564 355 37 ÖPPNA FÖRSKOLAN Christina Carnhoff 564 355 26 KANSLICHEF Anne-Louise Löfgren 564 355 10 KANSLISEKRETERARE Agneta Wizén 564 355 04 EKONOMISEKRETERARE Johanna Elfner 564 355 18	BOKNING OCH RECEPTION Bodil Hansen 564 355 00 KOMMUNIKATÖR Mathilda Bäcklin 564 355 16 Hanna Fjällman 564 355 15 FASTIGHETSTEKNIKER Lars Lindfors 564 355 05 HUSMOR Carin Hildebrand 564 355 08 KLOCKARE Carina Karlsson 564 355 09 VAKTMÄSTARE Clas Alered 564 355 19 Fredrik Rosén 564 355 20 Anneli Rydahl 564 355 81	Titta in på församlingens hemsida för aktuell information: www.svenskakyrkan.se/bromma Du hittar oss också på Facebook: Bromma församling Och Instagram: bromma_forsamling barnibromma ungbromma Kompenserad i enlighet med ClimateCalc. www.climatecalc.eu CC-000093/SE Svenska kyrkan BROMMA FÖRSAMLING
---	---	--	--